

Beslutsunderlag

UPH – Mission: äldres psykiska hälsa

Ansökta medel 2023: 4 600 000kr

LSVO föreslås att besluta

1. att rekommendera regiondirektören att tillsätta medel på 4 600 000 kr till Region Blekinge (KoU) för Mission: äldres hälsa inom ”Insatser inom området psykisk hälsa 2023”.
2. att beviljade medel gäller för satsningens tidsperiod 2023-10-01 tom 2025-09-30.
3. att utbetalning till Region Blekinge sker genom avkontering med:
4. att godkänna föreslagen styrgrupp

Sammanfattning

LSVO har sedan tidigare beslutat om att satsa minst en tredjedel av medel för “insatser inom ramen för psykisk hälsa och suicidprevention 2023” för Mission: äldres psykiska hälsa. Satsningen har tagit lärdom av Mission: psykisk hälsa i skolan och ansökan inkl. budget bygger på dessa erfarenheter. Inom ramen för ansökan har projektledare utsetts. Första steget i projektet kommer vara att skapa projektplanen, definiera både arena/område samt vision för aktuellt mission. Var god läs projektansökan Bilaga 1.

Förslag på styrgrupp

Förslag om att styrgrupp för Mission äldres psykiska hälsa utgörs av LSVO deltagarna från strategiskt forum för det länsgemensamma UPH samt kompletteras med aktuella representanter för det lokala Mission:et inom det området/arenan som identifieras. Deltagarna från LSVO i det strategiska forumet är även styrgrupp för Mission: psykisk hälsa i skolan och vi ser fördelar med att hålla ihop båda projekten gällande både tid ekonomisk styrning och inte minst lärdomar/erfarenheter från det projektet. Samverkan med Samverkansgruppen att åldras för dialog kring taktisk inriktning/stöd.

Ett samarbete mellan

Karlshamns
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
KOMMUN

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Bakgrund

Finansiering

Mission: äldres psykiska hälsa föreslås finansieras med medel inom ramen för “insatser inom psykisk hälsa och suicidprevention 2023”.

Beredning

Information har skett i samverkansgrupperna till LSVO under våren. Förslaget om projektledare har presenterats/förankrats i samverkansgrupp Att åldras. Satsningen har förankrats i Samordningsgrupp UPH Blekinge, 230908.

Tillägg

Medel som inte använts under beslutad tidsperiod betalas tillbaka till Region Blekinge, ansvarig för medlen. Utvärdering/rapportering och beslut om vidare planering för satsningen sker regelbundet.

Bedömning

Enligt ovan

Förnamn   Efternamn

Bilagor

Bilaga 1. Mission: äldres psykiska hälsa

Ett samarbete mellan

Karlshamns
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Bilaga 1. Mission: äldres psykiska hälsa

Projektansökan

Mission: en kraftsamling kring äldres psykiska hälsa

2023-09-15

Ett projekt finansierat av länsgemensamma medel inom ramen för:

Ett samarbete mellan

Karlshamns
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<u>Inledning</u>	3
<u>Bakgrund</u>	4
<u>Problemformulering och nulägesbeskrivning</u>	4
<u>Omvärldsbevakning</u>	7
<u>Samhällets (o)förmåga att lösa gränsöverskridande problem</u>	8
<u>Metod och syfte</u>	10
<u>Syfte</u>	10
<u>Metod</u>	10
<u>Målgrupp</u>	13
<u>Projektets faser</u>	13
<u>Att samla systemet i rummet och ta sig an rotorsaker</u>	13
<u>Ekonomi och ledning/styrning</u>	15
<u>Budget och finansiering (kostnadsplan)</u>	15
<u>Roller, ansvar och befogenheter</u>	15
<u>Styrgrupp</u>	15
<u>Projektledare</u>	16
<u>Kommunikation</u>	16
<u>Referenser</u>	17

Ett samarbete mellan

Karlshamns
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Inledning

Vi lever allt längre och andelen äldre personer i befolkningen ökar. Att allt fler lever längre är mycket positivt, men innebär också stora utmaningar. Det gäller boende och transporter, stadsplanering, hälso- och sjukvård och omsorg. Det handlar om att skapa samhällen som är goda att åldras i, där vi kan uppleva livskvalitet och skapa förutsättningar för hälsa, psykisk som fysisk, långt upp i åren. Vi måste skapa samhällen där alla är inkluderade, tas i anspråk och kan leva aktivt och så långt möjligt kunna skjuta upp behovet av vård och omsorg. Något som är betydelsefullt, både för individen och för samhället (1).

Inom Uppdrag Psykisk Hälsa (UPH) Blekinge har äldres psykiska hälsa identifierats som ett behov att samlas kring för ett större utvecklingsarbete. Detta av flera skäl, dels utifrån ett identifierat gap inom UPH, men inte minst med tanke på den komplexa samhällsutmaningen som psykisk hälsa innebär för målgruppen. Men även den demografiska utmaningen vår Region står inför gör det till ett prioriterat område. I december 2022 beslutade LSVO om att fördela minst en tredjedel av stimulansmedlen inom ramen för psykisk hälsa och suicidprevention för 2023 års medel till en satsning för äldre med ett missionsorienterat arbetssätt som metod. Ett missionsorienterat arbetssätt handlar om att förändra hela system (2). För detta krävs ett tvärvetenskapligt perspektiv och engagemang från aktörer på alla nivåer. Det handlar om att bryta silos och låta aktörer som annars inte träffas diskutera problem och lösningar. Syftet är att alla ska jobba åt samma håll med ett gemensamt mål i fokus. Att arbeta missionsorienterat innebär också att de som berörs av insatsen behöver involveras och göras delaktiga i processen för att deras behov ska kunna identifieras och mötas. Utmärkande för ett missionsorienterat arbetssätt är att det är en kraftsamling utifrån en vision, där man utgår från en fysisk plats och omfamnar så många perspektiv som möjligt som konvergerar på platsen för att arbeta sig fram mot visionen för målgruppen.

Utvecklingsarbetet "Mission äldres psykiska hälsa" blir det andra större utvecklingsarbetet i Blekinge inom UPH med denna metod som angreppssätt. Arbetet kommer således att följa och lära av det redan nu pågående arbetet "Mission - psykisk hälsa i skolan". Satsningen "Mission äldres psykiska hälsa" ämnar sträva efter att skapa en grund till ett gott och värdefullt åldrande med större möjligheter till psykisk hälsa för åsrika personer.

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

Bakgrund

Blekinge har, likt nationellt, en åldrande befolkning med ett ökat behov av vård och omsorg. Psykisk ohälsa är inte och bör inte ses som en naturlig del av åldrandet, utan går att förebygga. Äldre människor kan däremot vara mer sårbara för psykiska hälsoproblem på grund av faktorer som fysisk sjukdom, funktionsnedsättningar, social isolering och förlust av närstående/vårdande av närstående. Dessa faktorer kan öka risken för depression, ångest och andra psykiska problem, vilket är bidragande orsaker till varför det är vanligt med försämrade psykisk hälsa för äldre. Trots att psykisk ohälsa bland äldre är så pass vanligt, uppmärksammas det inte tillräckligt varav många därför inte får rätt hjälp i rätt tid. Därför finns mycket att vinna på att arbeta förebyggande. För att upprätthålla en god livskvalitet och välbefinnande hos äldre är psykisk hälsa en viktig faktor.

Inom forskningen råder det stor samstämmighet om att fyra faktorer har särskild betydelse för ett gott och hälsosamt åldrande. Dessa viktiga faktorer är social gemenskap, fysisk aktivitet, goda matvanor och en meningsfull vardag (3).

Problemformulering och nulägesbeskrivning

I många rapporter har det framkommit att den psykiska ohälsan i vår befolkning är en stor samhällsutmaning. Hur vi mår psykiskt har stor betydelse för hälsa och välbefinnande genom hela livet. De främjande och förebyggande insatser som görs kommer ha stor betydelse för dagens invånare, men påverkar även också samhällets ekonomi och robusthet i framtiden. När det gäller äldres psykiska hälsa lyfts det som ett angeläget utvecklingsområde, inte minst då andelen äldre ökar i befolkningen (4, 5).

1. Till 2050 kommer andelen 60 år och äldre att dubblas
2. Mångfalden inom gruppen äldre och åldrandet behöver beaktas
3. Depression/ångest är ett vanligt tillstånd
4. Ungefär 15 % av vuxna i åldern 60 år och äldre lider av psykisk ohälsa
5. Äldre människor antas ofta vara svaga eller beroende och en börda för samhället
6. Motverka Ageism - Förändra synen på äldre och åldrande

Åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Depression är det vanligaste psykiska hälsoproblemet hos äldre personer och kan beskrivas som ett folkhälsoproblem. Det finns stora skillnader i psykisk hälsa mellan olika grupper. Bland de äldre som oftare mår psykiskt dåligt finns kvinnor, de med sämre ekonomi och de som bor ensamma. Vidare är tillgången till behandling ojämlig. Äldre är den åldersgrupp som mest sällan får specialiserad psykiatrisk vård. Det är också den grupp där störst andel hämtar ut antidepressiv medicin, samtidigt som risken för olika biverkningar med allvarliga konsekvenser är större bland äldre. Trots detta är läkemedel den vanligaste behandlingsformen för äldre. Andelen män och kvinnor 65 - 84år som har lätta eller svåra besvär av ängslan, oro eller ångest ligger sammantaget på ca 30 % (4) Dessutom är äldre en riskgrupp med höga självmordstal, något som ses både i Sverige och på de flesta håll i västvärlden. Detta gäller framför allt för män. Risken för självmord ökar om personen samtidigt har nedsatt fysisk funktionsförmåga och andra kroniska sjukdomar (6).

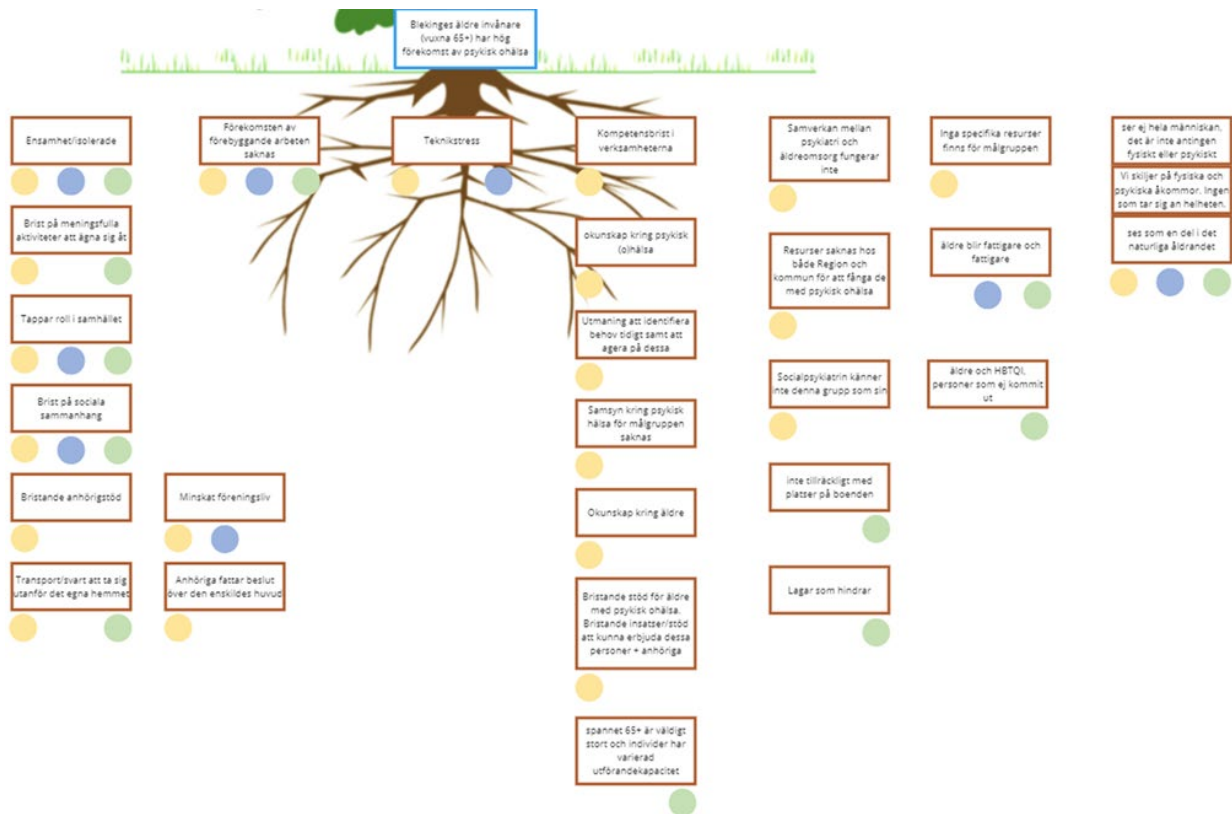
I det första arbetet kring att kartlägga utmaningar/behov av den psykiska hälsan för äldre i Blekinge har workshops och möten hållits med Samverkansgruppen att åldras, brukarorganisationen Nationell samverkan för psykisk hälsa (NSPH) Blekinge samt med inspel och material från Folkhälsomyndighetens material och data (bild 1).

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

Bild 1. Arbetsmaterial - Problemträd kopplat till utmaningar för äldres psykiska hälsa, medverkat i framtagandet är Samverkansgrupp att åldras, NSPH och med material från Folkhälsomyndigheten.

Ett samarbete mellan

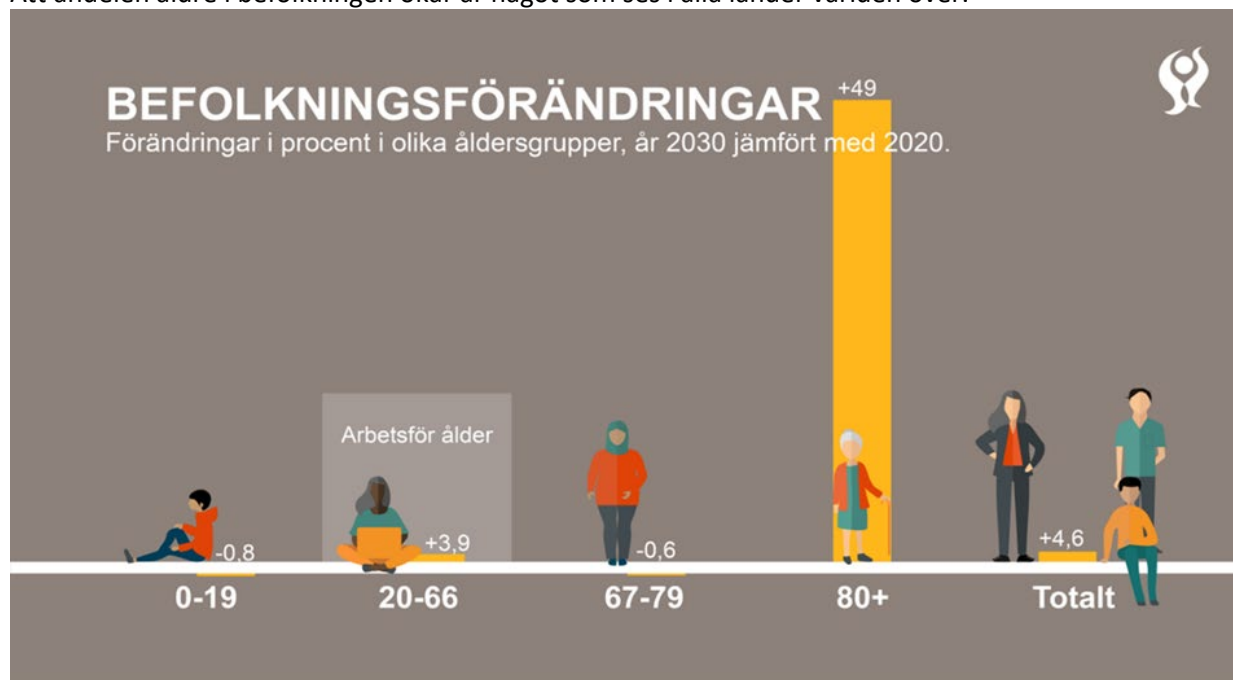

Karlshamn kommun

Omvärldsbevakning

Människor över hela världen lever längre. Idag kan de flesta förvänta sig att leva upp till 60 år och uppåt. Att andelen äldre i befolkningen ökar är något som ses i alla länder världen över.

Bild 2. Grafisk beskrivning av demografisk förändring i Sverige från 2020 fram till 2030 ur SKRs befolkningsprognos från oktober 2021.

Detta innebär stora utmaningar för alla länder att säkerställa att deras hälso- och sjukvårdssystem samt sociala system är redo att möta den demografiska förändringen samhället står inför (5). Antalet barn, unga och äldre kommer öka rejält de kommande tio åren. Mest ökar antalet personer över 80 år samt ungdomar i gymnasieålder. Andelen 80 år eller äldre kommer dubblas till 2030 (SKR 2021).

Till följd av den demografiska utvecklingen kommer svensk vård och omsorg stå inför behovet av både strukturella förändringar och investeringar. Välfärden behöver ställas om för att möta de ökade välfärdsbehoven utan att kostnaderna stiger i samma takt.

Agenda 2030 är en handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle. Agenda 2030 består av 17 globala mål med delmål som är integrerade och odelbara då våra hållbarhetsutmaningar är sammanflätade och inte kan hanteras separat. Projektet har i första hand beröringspunkter med målen som rör social hållbarhet såsom god hälsa och välbefinnande, god utbildning för alla, minskad ojämlikhet och fredliga och inkluderande samhällen (7). Agenda 2030:s utgångspunkt att hållbarhetsarbetet behöver ske sektorsövergripande och att ingen ska lämnas utanför går väl i linje med projektets metodik.

På uppdrag av Regeringen har Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen arbetat med att ta fram ett underlag till en Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention. Ett underlag där 26 olika myndigheter och organisationer samarbetat för att få fram förslaget, vilket slutredovisades 1 september 2023 (8).

Med strategiförslaget vill myndigheterna lyfta alla de möjligheter och tillgångar som finns i vårt samhälle för en god och jämlik psykisk hälsa i befolkningen. Med gemensamma ansträngningar vill man se att alla

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

människor, oavsett behov och förutsättningar, ska ha en plats i samhället, erbjudas nya chanser i livet och kunna se optimistiskt på framtiden. I ett sådant samhälle ska ingen heller behöva hamna i en situation där den enda utvägen upplevs vara att ta sitt liv. De föreslagna målen är:

1. Förbättrad psykisk hälsa i hela befolkningen
2. Färre liv förlorade i suicid
3. Minskad ojämlikhet i psykisk hälsa
4. Minskade negativa konsekvenser på grund av psykiatriska tillstånd

Den psykiska hälsan i vår befolkning är en stor och komplex samhällsutmaning. I Positionsappret för psykisk hälsa (2023) nämner Sveriges kommuner och regioner (SKR) bl.a. behovet av att förbättra den psykiska hälsan genom ett samordnat och långsiktigt angreppssätt samt att förstärka förutsättningar för proaktiv och innovativa strategier inom området (9).

Strategi för hälsa, Nära vård och Kraftsamling för psykisk hälsa är tre uppdrag på SKR som tillsammans bidrar till ett mer hälsofrämjande samhälle (10). Uppdragen har tydliga inriktningar som skiljer sig åt men det finns ett gemensamt fokus som utgår från:

- Att skapa förutsättningar för ett mer hälsofrämjande samhälle
- Att alla individer ges förutsättningar att uppnå bästa möjliga hälsa och är rustade att nå sin fulla potential
- Valfungerande och behovsanpassade välfärdstjänster.

Samhällets (o)förmåga att lösa gränsöverskridande problem

På senare år har allt fler studier publicerats som visar på att offentliga organisationer i Sverige har svårt att hantera komplexa samhällsutmaningar inom olika områden.

Enligt nationalekonomen Ingvar Nilsson som har gjort många studier på ämnet präglas nuvarande organisation av kortsiktighet, avsaknad av helhetssyn och gemensamma mål, bristfälligt lärande, otillräckligt genomslag i ordinarie verksamhet och svårigheter att skala upp goda exempel (11). Detta påverkar även tilltron till samhällets förmåga att möta dessa utmaningar. En förflyttning mot mer effektiva och hållbara välfärdsinsatser efterfrågas. Komplexa samhällsutmaningar behöver enligt Nilsson mötas samlat, systematiskt och långsiktigt på lokal och nationell nivå. I Sverige saknas tillräckligt metodstöd för att uthålligt bedriva det tvärsektoriella arbete som krävs. En stor utmaning är att hitta former för att alla berörda aktörer uthålligt ska göra sin del av arbetet och att kunna följa upp de gemensamma ansträngningarna över tid.

Komplexa problem utmärks av att det finns många olika perspektiv och en hög grad av ömsesidiga beroenden. Dom är därmed sammanvävda och svåra att överblicka och kontrollera (12).

De olika aktörernas enskilda insatser får inte bästa möjliga effekt då de enbart hanterar en del av problemet och ofta symtom på problemet medan roten till det onda finns kvar. Ofta avgränsas problemet för att det ska kunna hanteras inom de på förhand utstakade ramarna, inom det uppdrag som aktören har och helhetsperspektivet går förlorat. Offentliga organisationer försöker ofta motverka de organisatoriska hindren för helhetsperspektiv genom att samverka över huvudmannagränserna. Sociala investeringar som ett sätt att arbeta proaktivt har också spridits för att motverka de negativa effekterna av ett reaktivt och ansvarsuppdelande system. Dessa metoder gör nytta men är oftast inte inriktade på att komma åt mekanismer i samhällssystemet och därigenom åtgärda rotorsaker.

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Samverkan leder ofta till ett tydliggörande av uppdrag och gränser mellan de ingående aktörerna. Skillnaden mellan samverkan och sociala investeringar å ena sidan och en systemförändrande ansats å den andra beskrivs på ett träffande sätt i skriften Utanförskap, hälsa och en effektiv resursanvändning som utgjorde underlagsrapport till Kommissionen för jämlik hälsa (13):

"Det finns rikligt med insatser på många ställen i landet både kring sociala investeringar och kring samverkan. Men insatserna präglas nästan alltid av ett operativt perspektiv. Det vill säga, det är konkreta insatser, ofta riktade mot ett specifikt problem eller specifik målgrupp. De utgår från att rådande strukturer och system existerar och kommer att fortsätta i stort sett i samma form som nu. Detta leder å ena sidan ur ett konkret klientperspektiv till att man ganska ofta gör nytta, stundtals mycket nytta."

Metod och syfte

Syfte

Projektet har två syften:

- 1) att med en systemförändrande ansats som utgår ifrån målgruppens behov skapa de bästa förutsättningarna att hållbart främja psykisk hälsa för äldre i Blekinge.
- 2) att förutsättningarna som projektet bygger upp ska skapa möjligheter att skala upp arbetet för att inom ramen för större nationella och internationella satsningar kunna främja psykisk hälsa hos fler äldre och även vårdpersonal och närstående.

Metod

I detta avsnitt beskrivs huvuddragen i metodiken som har valts medan de olika faserna och tillvägagångssättet kommer att beskrivas mer ingående i en framtida aktivitetsplan. Klara Palmberg Broryd skriver i sin bok Komplexitet: "Att navigera i komplexitet, och att driva utveckling i komplexa system, känns ofta som att ha landat i en helt ny värld utan att ha tillgång till en karta."

Metoden för projektet är vald i syfte att bejaka den ovan beskrivna komplexiteten som är inbyggd i utvecklingen av psykisk ohälsa för att därigenom kunna angripa utmaningen på nya sätt. Medvetenheten om att det inte finns någon karta att navigera utifrån påverkar genomförandet i alla delar. På senare tid har metoder vuxit fram som syftar till att, istället för att dela upp ett problem i beståndsdelar, hantera det med ett helhetsperspektiv där man tittar på helheten och hur delarna hänger ihop, inte genom detaljerad kunskap om varje del. Grundläggande i metoderna är att få kunskap om systemet och helheten. Och för att få det behöver man involvera alla delar.

Den missionsorienterade ansatsen som finns i det här projektet är just en sådan metod. Utmärkande för ett missionsorienterat arbetssätt är att det är en kraftsamling utifrån en vision, utgår från en fysisk plats och omfamnar så många perspektiv som möjligt som konvergerar på platsen. När det gäller vilken arena som ska väljas för satsningen behövs det göras en förstudie för att identifiera behovet och vad uppstart ska ske. Det är också viktigt här att ta hänsyn till lokal förmåga att vara delaktiga.

Arbetet innebär att i Blekinge bygga upp de förutsättningar som idag saknas för att bedriva det tvärsektoriella arbete som krävs för att hantera en komplex samhällsutmaning som psykisk ohälsa och i detta sammanhang hos äldre personer. Förutom att samla representanter för målgruppen och aktörer

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

som har en viktig roll i systemet och gemensamt identifiera rotorsaker kommer projektet facilitera en process där aktörerna och målgruppen samskapar interventioner och innovationer som verkar på systemnivå. Därigenom får de mer långtgående effekt än insatser som är mer symtomlindrande ute i bladverket långt från rötterna.

Ambitionen är att få till en plattform för vidare utveckling med bred ansats och att förändringar ska bli bestående på sikt utifrån att man har intervenerat på de nivåer i systemet som påverkar det i grunden. För att det ska lyckas behöver perspektivrikedomen och de ömsesidiga beroendena beaktas vilket innebär att det, mellan flera huvudmän, uppdelade ansvaret för utvecklingen överbryggas. Även att få till partnerskap mellan det offentliga och den privata sektorn och få med målgruppen. Risken för att de åtgärder som vidtas skapar oförutsedda problem på andra områden minskar också. Däremot går det inte att lösa en komplex samhällsutmaning som psykisk ohälsa en gång för alla, istället vill vi påverka förutsättningarna som genererar den problematiska situationen så att något nytt och mer värdeskapande kan uppstå.

Begreppet Missions myntades av Maria Maccuzatu och fick då spridning i en EU-kontext. Vinnova utvecklar metodiken och stödmaterial utifrån den svenska kontexten. Missions är också en del i Blekinges smarta specialiseringsstrategi där målet är att sjösätta missions inom ekologisk hållbarhet. Detta projekt blir unikt genom att rikta in sig på social hållbarhet och det är en förhoppning att alla initiativ ska kunna lära av varandra och bygga en kapacitet i Blekinge som gör länet konkurrenskraftigt och bättre rustat att hantera komplexa samhällsutmaningar.

I Blekinges smarta specialiseringsstrategi beskrivs missions närmare: "Missions är benämningen på ett policyinstrument inom EU där ansatsen är att arbeta med utmaningsdriven innovation. Missions är med andra ord en metod för att samla tvärsektoriella partnerskap i arbetet med att bemöta, anpassa sig till och i bästa fall finna lösningar på de stora samhällsutmaningar vi står inför. Med ett missionsinriktat angreppssätt vill vi arbeta för att uppnå systemförändring och adressera samhällsutmaningar, på såväl regional som global nivå, genom mobilisering av aktörer från olika samhällssektorer och branscher. När vi väljer missions som specialisering så lyfter vi den av Blekinges styrkor som oftast framhävs av länets aktörer, nämligen vår litenhet. Inom ramen för vår litenhet så kan regionala testbäddar och demonstrationsmiljöer facilitera framväxten av såväl systeminnovationer som systemtestade innovationer.

Arbets sättet för missions är därmed avgörande inför framtiden och genom att välja missions som specialisering gör vi i Blekinge ett viktigt ställningstagande både gentemot oss själv och omvärlden. Inte minst visar vi att vi tror på våra företags, forskares och organisationers förmåga till att samverka och innovera kring komplexa problematiker. Genom missions ökar vi regionens innovativa konkurrenskraft genom att utforska nya innovationsområden." [1]

Säkerställande av metoden

Metoden Mission har som tidigare nämnts identifierats som en god metod för att adressera den här typen av komplexa samhällsutmaningar, så som psykisk ohälsa hälsa. Metoden kan dock ses som ny och innovativ vilket kräver att vi säkrar processen för metoden. För metodhandledning av projektet finns det kontakt med regional utveckling, vilka driver utvecklingsprojekt i Blekinge med aktuell arbetsmetod. Sveriges innovationsmyndighet Vinnova har meddelat att de finns tillgängliga för stöd gällande metoden. Inom ramen för UPH Blekinge kommer även ett projektledarnätverk startas för kompetensutbyte, stöd och dialog. Behov/frågor som uppkommer därifrån kommer föras vidare till diskussion med andra metodkunniga. Regelbundna diskussioner/dialoger kommer även genomföras med FoU. Tilläggas bör att processen för mission är iterativ och behöver inte se likadan ut för varje satsning.

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Tabellen nedan är beskrivet hur det missionsorienterade arbetssättet har tolkats för att ta sig an psykisk ohälsa hos barn och unga i projektet Misson: psykisk hälsa i skolan, detta i kontrast till hur projekt traditionellt utformas.

Från	Till	Effekt
Åtgärda symtom	Adressera rotorsaker	Skapa systemförändring med långvarig effekt
Skriftliga rekommendationer	Utveckla lösningar i praktiskt görande	En uppsättning lösningar som utgår från målgruppens erfarenheter
Förlita sig på experter	Involvera alla intressenter	Gemensamt ägarskap och relationer
Lära först, göra sen (policy preceding implementation)	Lära medan vi gör	Lösningar som skapats från små genombrott och insikter som kan skalas upp
Implementera en enskild åtgärd	Iterativt utveckla och hantera en portfölj av lovande insatser	Öppna upp för banbrytande lösningar som skapar nya infallsvinklar till situationen
Ett engångsprojekt	En växande plattform som levererar resultat både kort- och långsiktigt	Kapacitet byggs hos deltagarna att hantera nya frågor som dyker upp längs vägen

Det missionsorienterade arbetssättet inbegriper att målen formas och konkretiseras under processen gång. Under tänkbara mål presenteras olika exempel av mål som fas 1 (tabell 1.) skulle kunna resultera i, men det skulle även kunna vara andra mål. Ett exempel har dock tagits fram och illustreras nedan men kommer att utvecklas under projektets definieringsfas. Projektplanen kommer kompletteras med mer specifika mål när projektet har samlat aktörer och definierat vision och behov utifrån det missionsorienterade angreppssättet. Målen kommer att anpassas för att kunna utvärderas.

Tänkbara projektmål i inledande fasen

- Förståelse finns för systemet och de mekanismer i samhällssystemet som hämmar respektive främjar psykisk hälsa bland åsrika personer
- Rotorsaker till psykisk ohälsa bland åsrika personer är identifierade och analyserade
- En bredd av aktörer har deltagit i sektorsövergripande forum för att främja psykisk hälsa bland åsrika personer i Blekinge utifrån ett systemperspektiv
- Förutsättningar för bättre sociala relationer, ökad trygghet och delaktighet

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Effekt mål (mål på längre sikt som projektet bidrar till):

- Flera olika aktiviteter som tillsammans förväntas påverka systemet har genomförts och utvärderats
- Ett bättre utgångsläge för att skala upp till länsövergripande arbete
- Ett system som gynnar en utveckling med ökad trygghet och delaktighet
- Minskat användande av läkemedel mot psykisk ohälsa
- Minskat behov av omsorg- och sjukvårdsinsatser
- Minskade samhällskostnader
- Ökade samhällsinkomster

Målgrupp

Målgruppen för satsningen är äldre personer.

Vidare är målgruppen verksamheter, organisationer och personer vilka är engagerade i arbete kopplat till äldres psykiska hälsa.

Projektets faser

Nedan beskrivs de faser och delmål som finns i projektet. Faserna kommer att gå in i varandra och projektet kommer att vara iterativt vilket innebär att tidssättningarna för varje fas kommer att vara vaga och ska ses som fingervisningar.

Fas	Mål för respektive fas
1. Definiera	Identifiera/definiera behov/arena/område för mission Definiera en gemensam vision Definiera mål Definiera systemet och dess gränser Samla perspektiv och utse strategiska representanter för perspektiven Förstå systemet Förstå rotorsaker
2. Designa	Designa kraftfulla strategier
3. Agera	Utföra och samordna aktiviteterna inom strategierna
4. Lära	Följa upp och lära för att kontinuerligt förbättra

Tabell 1. Projektets faser

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Att samla systemet i rummet och ta sig an rotorsaker

En förutsättning för att ta ett helhetsperspektiv är att skapa en plattform där aktörer med olika perspektiv i systemet möts, att "samla systemet i rummet". Projektet ska skapa något som kan liknas vid en social tryckkokare där skiftande perspektiv, mål och intressen (både harmonierande och konfliktande) kan mötas. Det kan stundtals vara obekvämt men är nödvändigt för att skapa den helhetsyn och frigöra den kollektiva visdom som behövs för att komma fram till hållbara lösningar. Projektet ska facilitera en kreativ process där nya idéer kan komma upp till ytan och förutsättningar skapas för att de ska kunna förverkligas. Projektet ska finansiera en hel del aktiviteter men huvudfunktionen är att skapa plattformen som får andra aktörer att både kunna och vilja driva hållbar förändring. Projektet kommer att utse strategiska representanter från olika delar av systemet som deltar i processen och representerar olika perspektiv.

När perspektiven i systemet är representerade behöver projektet facilitera ett gemensamt arbete som tar oss under ytan och hjälper oss hitta rotorsakerna till problemet. Den processen kan illustreras av isbergsbilden nedan. Ju mer vi kan förstå och synliggöra vad som händer under ytan i ett system – särskilt hur det kopplar till strukturer, världsbilder och mentala föreställningar - desto större chans att vi kan påverka systemet i grunden och verka proaktivt.

Efter att rotorsaker är inringade ska problemen vändas till lösningar. Lösningarna ska vara del i kraftfulla strategier som har potential att förändra de faktorer i samhället och i det här fallet äldres livsmiljö som skapar oönskade effekter för äldres psykiska mående.

Den kraftsamling som behöver komma till för att främja psykisk hälsa hos äldre i Blekinge ska enas om en vision för arbetet. Visionen ska signalera storleken på kraftsamlingen, förändringen som ska ske och när i tid den ska nås. En vision ligger flera år framåt i tiden och därmed långt förbi slutdatumet för detta projekt. Ansatsen är därför att satsningen ska fortsätta efter projektslut medan projektet har skapat viktiga basfundament att bygga vidare på.

Ett samarbete mellan

Karlshamns
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun

Ekonomi och ledning/styrning

Budget och finansiering (kostnadsplan)

Nedan presenteras en preliminär budget.

HT 2023-HT2025		
Löpande		2 600 000 kr
	Projektledare 100% (2år) Delprojektledare ca 20% (2år) Projektkonom Kommunikatör (ev. resurs inom UPH) Samordning (resurs inom UPH) Material, resor mm Kostnad utvärdering Konsult effektmätning (Ex. FoU, RISE, BTH) Aktionsforskning (för att säkra metoden) Utbildning Projektrapport	
År 1	Mission Fas 1 - Definiera (nedan exempel på poster) Facilitator och processledning workshops Lokalhyra workshops	500 000 kr
År 1+2	Mission Fas 2 – 4 Designa, Agera & Lära	1 500 000 kr
		4 600 000 kr

Figur. Ekonomisk översikt

Exakta kostnader för de olika delarna i satsningen är svåra att uppskatta då det missionsorienterade arbetssättet fungerar så att aktiviteterna prioriteras/formas under resans gång. Satsningen kommer därmed fordra en iterativ ekonomisk process. Medlen rekvireras och administreras initialt av Enheten för kvalitet och utveckling (KoU).

Roller, ansvar och befogenheter

Styrgrupp

Förslag om att styrgrupp för Mission äldres psykiska hälsa utgörs av LSVO deltagarna från strategiskt forum för det länsgemensamma UPH samt kompletteras med aktuella representanter för det lokala Mission:et inom det området/arenan som identifierats. Deltagarna från LSVO är även styrgrupp för Mission: psykisk hälsa i skolan och vi ser fördelar med att hålla ihop båda projekten gällande både tid

Ett samarbete mellan

Karlshamn
kommun

ekonomisk styrning och inte minst lärdomar/erfarenheter från det projektet. Kontinuerlig samverkan med Samverkansgrupp att åldras för dialog kring taktisk inriktning/stöd.

Styrgruppens uppdrag är:

1. Ytterst ansvariga för projektet, inkl. fördelning av medel för respektive fas.
2. Godkänner projektplan och säkerställer att arbetet ligger i linje med den samt vid behov beslut om ev. förändringar av projektplanen.
3. Fatta beslut som skapar rätt förutsättningar för projektet.
4. Aktiv uppföljning av status och beslut vid avvikelser utanför projektets ramar.
5. Verka som positiv ambassadör för projektet och förankra projektmålen i organisationen för att underlätta projektgruppens arbete.

Projektledare

- Christina Wieslander har uppdraget som projektledare för projektet Mission äldres psykiska hälsa, på 100%. Christinas tjänst är placerad på Enheten för kvalitet och utveckling på hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Region Blekinge. Uppdraget löper över två år och startar den 1 oktober 2023 och innebär ett helhetsansvar för driften av projektet och tillhörande budget.
- Delprojektledare utses då området har identifierats.

Framåt kommer även att tillsättas en arbetsgrupp för Mission:et. Medlemmarna i arbetsgruppen kommer att fastställa roller, riktlinjer, mål, förväntningar, styrkor och svagheter för sitt gemensamma arbete.

Kommunikation

Behovet av kommunikation och kommunikationsplan kommer att tas fram tillsammans med UPH:s kommunikatör och som även har samarbete med regional och kommunala kommunikationsavdelningar vilket möjliggör snabb, bred och lättillgänglig spridning av information.

Ett samarbete mellan

Karlshamns
kommun

KARLSKRONA
KOMMUN

Ronneby
kommun

REGION
BLEKINGE

OLOFSTRÖMS
KOMMUN

Sölvesborgs
kommun